

Goede relatie met pers is belangrijk voor artsenimago

Stoeien met de pers

Ingrid Lutke Schipholt

Een wollig en genuanceerd verhaal scoort niet in de media. 'Zorg voor iets nieuws of iets spannends', tipt een arts. Drie dokters die door schade en schande en soms door mediatraining wijs werden.

Toen gynaecoloog Gunilla Kleiverda in 1993 op het punt stond af te reizen naar het voormalige Joegoslavië om op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de EU te onderzoeken welke hulp verkrachte vrouwen nodig hadden, had ze de camerateams voor het uitkiezen. Ze sloeg alle verzoeken af. Nadat ze terugkwam, heeft ze in het Flevoziekenhuis in Almere, waar ze werkt, een persconferentie gegeven. 'Als je gaat praten met verkrachte vrouwen moet je geen journalisten op sleeptouw nemen. We hebben van tevoren bepaald wat we wel en niet wilden vertellen. De vrouwenverkrachtingen waren voor voormalig Joegoslavië een gevoelig onderwerp.'

Gunilla Kleiverda: 'Ik viel stil voor de camera. Een doodzonde.'

beeld: De Beeldredactie, Kick Smeets

Een nog grotere bekendheid kreeg Kleiverda met de oprichting van de vrouwenorganisatie Women on Waves. Zij voer in 2001 met de abortusboot naar Ierland om vrouwen te helpen bij afbreking van ongewenste zwangerschappen. 'In Ierland heb ik een blunder gemaakt. De EO was aan boord en vroeg waar wij de abortuspillen vandaan hadden. Die hadden we gewoon in Nederland op recept gekocht. Maar ik viel stil voor de camera. Een doodzonde. Het was een vraag die ik had kunnen verwachten, maar die ik niet met de medeoprichter van Women on Waves, Rebecca Gomperts, had doorgesproken. Na dit voorval heb ik een mediatraining gedaan.'

Daar leerde Kleiverda dat ze van tevoren goed moet bedenken wat de boodschap is en dat ze die in drie heldere punten moet opschrijven. 'Een verhaal dat te wollig en te genuanceerd is, komt niet over. Vaak moet er iets nieuws in zitten, iets spannends, iets wat aandacht vraagt en iets uitdagends. Zeg waar je het niet mee eens bent en wat volgens jou de oplossing is.'

Poolse koekjes

Een goede relatie met de pers is heel belangrijk voor het imago van Women on Waves, onderzocht Kleiverda in Polen. Aanvankelijk was de Poolse pers heel kritisch. Het land is overwegend katholiek en daarmee antiabortus. 'Maar door goede contacten op te bouwen, vriendelijk te blijven en goed uit te leggen waar we voor stonden, zagen we de houding van journalisten veranderen. Er was zelfs een moment waarop ik Poolse koekjes aan ze uit stond te delen', zegt ze lachend. 'Sommige journalisten werden in de ogen van hun bazen zelfs te vriendelijk voor ons.' Ook in Portugal beheerste Woman on Waves dagenlang de media. 'Eerst hadden we veel negatieve pers, maar door een goede

Tineke Slagter: 'Niet het feit dat de LHV een nieuwe voorzitter had, was nieuws, maar dat ik als Groningse voorzitter werd.'

beeld: De Beeldredactie,
Joel van Houdt

***'Op een goed moment
stond ik zelfs
koekjes uit te delen'***

voorlichting is dat beeld veranderd. Portugal heeft nu zelfs een abortuswet en ik denk dat wij daaraan hebben bijgedragen.'

Kleiverda zoekt de media ook op. 'Ik vind dat sommige dingen verkeerd zijn geregeld. De zorg moet goed in elkaar zitten en het kenmerkt een goede arts om daarvoor te zorgen. Maatschappelijk handelen is heel belangrijk voor artsen. Je moet ervoor zorgen dat de zorg goed is georganiseerd – ook buiten de spreekkamer. De ene arts doet dat door zitting te nemen in het stafbestuur, de ander wordt manager. Ik doe dat door aandacht te vragen voor dingen waarbij ik ben betrokken.'

Deze betrokkenheid kost Kleiverda veel tijd. Haar activiteiten voor Women on Waves doet ze in haar vakantie. En op de website van het Flevoziekenhuis staat dat haar spreekuur uitloopt. 'Dat kan niet anders, want gynaecologie en verloskunde hebben heel veel sociale raakvlakken. Ik kan een slachtoffer

van vrouwenbesnijdenis niet zo maar de deur uitsturen. Daar moet je aandacht aan besteden. De meeste patiënten weten dat. Zij nemen een boek mee naar de wachtkamer.'

Voorpaginanieuws

Huisarts in Zuidhorn (Groningen) en senator Tineke Slagter-Roukema werd eind jaren negentig voorzitter werd van de LHV. 'Het Nieuwsblad van het Noorden vond mijn benoeming voorpaginanieuws. Maar niet het feit dat de LHV een nieuwe voorzitter had, was nieuws, maar dat ik als Groningse voorzitter werd, was nieuws. Ik moest eraan wennen.'

Het was een rumoerige tijd met demonstraties op het Malieveld en later in de RAI. Ze stond dagelijks in de krant. Ze herinnert zich dat ze werd geïnterviewd door MC. Op het artikel had ze niets aan te merken maar met de foto was ze niet tevreden. 'Nu zijn de meeste vrouwen kritisch over hun uiterlijk, maar op die bewuste foto stond ik gewoon niet leuk afgebeeld. De foto was heel snel genomen. Voor mij was dit een leermoment. Sindsdien neem ik meer tijd voor een portretfoto. En ik maak een praatje met de fotograaf.'

Al snel kreeg ze het spel onder de knie. Als voorzitter balanceerde ze tussen verschillende belangen binnen de LHV. 'Het inkomen van huisartsen was een heet hangijzer. Ikzelf vond eigenlijk dat ik genoeg verdiende en heb dat tijdens een interview over "de mens achter" in NRC gezegd. Er waren collega's die dat heel erg vonden.'

Zelden positief

Eize Wielinga, kno-arts in het Rijnland Ziekenhuis in Leiderdorp, kan meepraten over reacties van collega's op mediaoptredens. Bij BNR nieuwsradio had hij zeven jaar een wekelijkse column. Hij behandelde wetenschappelijk onderzoeken uit de internationale bladen. 'Als ik een reactie van een collega kreeg, dan was het zelden positief', zegt Wielinga. 'Toevallig kreeg ik laatst van een collega een leuke reactie. Hij vond dat ik een wetenschappelijk onderzoek in normale bewoordingen had weergegeven.' Maar op de bijna vierhonderd columns daarvoor, kreeg Wielinga maar vijf of zes reacties. 'Eén ging over de economische waarde van alternatieve nabehandelingen van reguliere orthopedische ingrepen. Meteen kreeg ik mailtjes van de antikwakzalverijbeweging. Maar mijn column ging over onderzoek naar de economische waarde van dat soort alternatieve behandelingen en niet over de medische waarde van die geneeswijzen.'

‘Na een uitzending duurt mijn spreekuur anderhalf keer zo lang’

Eize Wielinga: ‘Door Missers ben ik een betere dokter geworden.’

beeld: De Beeldredactie, Kick Smeets

Een paar jaar geleden werd Wielinga panellid van het televisieprogramma Missers. Hierin worden medische dwalingen onder de loep genomen. Aan het woord komen onder meer patiënten, nabestaanden, juristen en artsen. Wielinga becommentarieert de casus. Nog voor de eerste uitzending ontving de redactie een kritische brief van de Orde, die meende dat het programma de beroepsgroep schade zou toebrengen. ‘Na een paar uitzendingen stuurde presentator Pieter

Jan Hagens een brief terug met de vraag of het programma nu zo erg was. De Orde heeft nooit gereageerd. Dat vind ik niet netjes.’ Van collega’s heeft Wielinga geen negatieve reacties gehad. Wat zij van Missers vinden, weet hij niet goed. De indruk leeft dat artsen die de hele dag werken ’s avonds niet meer naar medische programma’s kijken. Op een enkeling na dan. ‘Want ik kreeg laatst de opmerking van een arts die meer diepgang wilde. Maar dat is moeilijk, want het is televisie voor een groot publiek en de kans is aanwezig dat mensen afhaken als het te ingewikkeld wordt.’

Van zijn eigen patiënten krijgt Wielinga meer reacties. ‘Ze vragen wanneer de volgende uitzending is en ze vertellen me over hun eigen ervaringen met de gezondheidszorg. Patiënten vinden het goed dat er zo’n programma is. Als er net een uitzending is geweest, duurt mijn spreekuur anderhalf keer zo lang.’

Waakzaam

Ook in de praktijk van huisarts Slagter komt haar mediaoptreden wel eens aan bod, maar niet zo prominent als bij Wielinga. Het is ruim vijf jaar geleden dat Slagter LHV-voorzitter was. Nu ze Eerste Kamerlid is, is de mediabelangstelling afgenomen. ‘De meeste patiënten weten wel dat ik iets in Den Haag doe, maar daarover heb ik het niet vaak.’ Slagter vertelt over een patiënte die het zich erg aantrok als Slagter op televisie verscheen. In de tijd van de huisartsendemonstraties had zij mij op televisie gezien. Ze was helemaal overstuur over het feit dat de dokter op dat moment niet in het dorp was geweest.’

De mediabelangstelling werkt bij Slagter door tot in de spreekkamer. Niet dat zij politiek bedrijft tijdens behandelingen, maar wel dat ze waakzaam is omdat ze een publieke rol vervult. ‘Ik ben me er heel erg van bewust dat ik zorgvuldig ben’, zegt ze. ‘Ik ben wat banger geworden dat ik een klacht zal krijgen – ik lees altijd de uitspraken van de tuchtcolleges in MC. Als arts loop je altijd het risico dat je in conflict komt met een patiënt. Ik let er extra op dat het netjes wordt afgehandeld. Conflicten vind ik vervelend, maar ik kan het als senator niet hebben dat ik iets over het hoofd zie. En als ik een fout heb gemaakt, dan check ik altijd even hoe de patiënt er tegenover staat.’

De aandacht voor zelfreflectie is door de mediaoptredens van kno-arts Wielinga ook vergroot. ‘Door me in de materie van de complicatie en fouten te verdiepen, zie ik goed waar het meestal misgaat. Vaak is er sprake van miscommunicatie, een kokervisie of doorgaan op eerder gestelde diagnosen. Het tonen van het leermoment is de belangrijkste drijfveer voor mijn bijdragen aan Medische Missers.’ Ooit besloot hij mee te doen ‘omdat het weer eens wat anders was’. Het kost hem heel veel vrije tijd, ‘maar ik ben er een betere dokter door geworden.’

Meer over Missers, Women on Waves en de Eerste Kamer vindt u via dit artikel op www.medischcontact.nl. Missers is tot 5 mei te zien bij de AVRO, elke dinsdag om 21.05 uur op Nederland 1.

